

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ תשא, י"ח אדר, ה'תשל"ב

חלק א – יוצא-לאור לש"פ תשא, י"ח אדר, ה'תשע"ט

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לזכות

הילד ישראל ארי' ליב שיחי

ליום הולדתו ח"י שבט

וליום הכנסו בבריתו של אאע"ה כ"ה שבט

ולרגל פדיון הבן שלו יום א' י"ט אדר ראשון, ה'תשע"ט

נדפס על ידי ולזכות הוריו

הרה"ת ר' יהודה זונדל וזוגתו מרת חנה שיחיו אייזנבך

ולזכות זקניו

הרה"ת ר' צבי עקיבא וזוגתו מרת רחל לאה שיחיו אייזנבך

הרה"ת ר' מנחם מענדל וזוגתו מרת דבורה לאה שיחיו קפלן

הרה"ת ר' יצחק וזוגתו מרת לאה שיחיו אייזנבך

מרת שרה הינדא שתחי' קפלן

הרה"ת ר' אליהו פרץ וזוגתו מרת שושנה רייזל שיחיו זילברשטרום

מרת שרה פעשא שתחי' קפלן

הרה"ת הרב ר' דוד משה שיחי' ליברמן

מיט אייערע קינדער שיחיו וועגען דעם, און ווי הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר עזריאל זעליג שי' סלאָנים גיט מיר איבער האָט איר אויך שוין געשריבען צו אייערע קינדער שיחיו וועגען דעם.

אַבער היות ווי ביז יעצט האָב איך נאָך ניט געהערט פון אייערע קינדער שיחיו, וואָלט איר געדאַרפט שרייבען זיי נאָך אַמאָל וועגען דעם, און ווען עס איז אפילו אייך שווער יעצט דער שרייבען, — וואָס איך האָף אַז בקרוב וועט איר דאָס קענען טאָן, — איז גלייך אַז אַ אַנדערער זאָל אָנשרייבען דעם בריף אין אייער נאָמען (און דאָס וועט זיין אַ התחלה פון אייער געזונט בעסערונג) און איר זאָלט חתם'נען.

בברכת רפואה קרובה ואריכות ימים ושנים טובות בפעולות טובות בתורה ומצות ודרך החסידות.

[תרגום חפשי]

מודאג הנני מהמברק שנתקבל אשר אינו מרגיש עצמו בכי טוב, וכשהייתי על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע ביום ההילולא יו"ד שבט — קראתי שם את המברק, ובודאי אשר הוא — כ"ק מו"ח אדמו"ר — יעורר רחמים רבים עליו שבראותו תחל להשתפר, ושהוא בעצמו יוכל להודיע את הבשורה הטובה [על כך], ולאריכות ימים ושנים יוכל להמשיך, ועוד להגדיל, עבודת הצדקה שלו ובתורה ויראת שמים.

ובהזדמנות זו ברצוני לעוררו, אשר תיכף כשיתחיל להרגיש טוב יותר, הרי שהמכתב הראשון אותו יידרש לכתוב — צריך הי להיות תזכורת לכל ילדיו שיחיו, ובמיוחד לאלו שבהם תלויי החלטה, שיראו לקחת על עצמם — בהקדם האפשרי — את ההוצאות שצריך לעלות להדפיס ספר של נשיאנו הקדושים זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע, כפי שדרש זאת מהם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע, ובשעתו גם כתב להם אודות זה; וכבר כתבתי לו שגם אני דיברתי עם ילדיו שיחיו אודות זה, וכפי שהרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר עזריאל זעליג שי' סלאָנים מוסר לי — גם הוא [=הנמען] כבר כתב לילדיו שיחיו אודות זה. אבל היות שעד עתה עדיין לא שמעתי מילדיו שיחיו — צריך הי לכתוב להם עוד הפעם אודות זה, ואם אפילו קשה לו עתה הכתיבה — שתקוותי אשר בקרוב יוכל לעשותה — הרי מהכונן שמישהו אחר יכתוב את המכתב בשמו (וזו תהי ההתחלה של הטבת בריאותו), והוא יחתום.

בברכת רפואה קרובה ואריכות ימים ושנים טובות בפעולות טובות בתורה ומצות ודרך החסידות.

הצ"צ שנדפס רק פעם אחד בשם יהל אור, ובטח יבוא כהוספה בסופו מכתבי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע אודות תקנת אמירת תהלים, וחמרא למרא וטיבותא לשקי' אשר גם לכת"ר שי' הי' זכות בהבאת הענין לידי פועל, ומברכין על המוגמר שהיום נתקבלה המחאתם על הוצאות ההדפסה". וראה גם אג"ק חכ"ד אגרת ט'קעט (בשולי האגרת).

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תשא, י"ח אדר ראשון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות ש"פ תשא, י"ח אדר, ה'תשל"ב, הנחה בלתי מוגה (חלק שני י"ל אי"ה לש"פ ויקהל).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

פורים קטן, ה'תשע"ט,
תשעים שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2019 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2019

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

בי"ה, י"ח שבט תשי"ב
ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצי"צ בעל מדות וכו'
מוה"ר נחום דוב שי

שלום וברכה!

איך בין באַאומרוהיגט פון דער ערהאַלטענער טעלעגראַמע אַז איר פילט ניט אַמבעסטן, און ווען איך בין געווען אויף דעם ציון פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ביום ההילולא יו"ד שבט, האָב איך דאָרט געליינט די טעלעגראַמע, און זיכער וועט ער — כ"ק מו"ח אדמו"ר — מעורר זיין רחמים רבים אויף איך, אַז אייער געזונט זאָל אָנהויבען גיין צו בעסער, און אַז איר אַליין וועט קענען מודיע זיין די בשורה טובה און לאריכות ימים ושנים וועט איר קענען ממשיך זיין און נאָך פאַרגרעסערען אייער עבודת הצדקה ובתורה ויראת שמים. און באַ דער געלעגענהייט וויל איך איך מעורר זיין, אַז גלייך ווי איר וועט אָנהויבען פילען בעסער, איז דער ערשטער בריף וואָס איר דאַרפט שרייבען, וואָלט באַדאַרפט זיין אַ דערמאַנונג צו אַלע אייערע קינדער שיחיו און ספעציעל צו די אָן וועמען עס היינגט אָפּ די החלטה, אַז זיי זאָלען זעהען וואָס פריער צו נעמען אויף זיך די הוצאות וואָס עס דאַרף קאָסטען צו אַפּדרוקען אַ ספר פון אונזערע נשיאים הקדושים זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ווי עס האָט פאַרלאַנגט פון זיי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע און זיינער צייט אויך געשריבען צו זיי וועגען דעם, און איך האָב איך שוין געשריבען אַז איך האָב אויך גערעדט

מוה"ר נחום דוב: דענבערג, ירושלים. אגרת נוספת אליו — אג"ק ח"ד אגרת א'קפה. אייער גענונט: ראה גם אג"ק ח"ו אגרת א'תרכב (ס"ג).

אייער עבודת הצדקה: ראה גם אג"ק ח"א אגרת כט (ס"ז). לא (ס"ג). ח"ו אגרת א'תרכב. כ"ק מו"ח אדמו"ר. געשריבען צו זיי וועגען דעם: אג"ק שלו ח"י אגרת ג'שכב* (י"ט מ"ח תש"ט); ושם — אודות גודל הזכות וגודל הנחת רוח שיביאו ויגרמו לנשמת אדם ע"ה, כאשר לזכרה יקחו ע"ע הוצאות ההדפסה של א' מספרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ (אוה"ת שמות ח"א). — בפועל, כנסמן שם, נתארך הדבר, ועם פטירת אביהם — ג' שבט תשי"ג — לקחו ע"ע בני הנמען, לזכר נשמות הוריהם ע"ה, הוצאות ההדפסה של ספר תהלים — אהל יוסף יצחק (השלם), בו נדפסו רשימות כ"ק אדמו"ר הצ"צ לתהלים — יהל אור; וכך כותב רבינו ב"פתח דבר" לקובץ מכתבים — תהלים (שנדפס בסו"ס הנ"ל — יב אייר ה'תשי"ג): "בתור הוספה: אחדים ממכתבי כ"ק מו"ח אדמו"ר אל הווי"ח אי"א כו' נחום דוב ע"ה דענבערג, אשר אותו ציוה לזרז את בניו להדפיס על חשבונם אחד מספרי רבותינו נשיאינו הק', וקיימו עתה הציווי בהו"ל את ספר התהלים הנ"ל לזכר וזכות נשמות אביהם ואמם ע"ה"; וראה גם אגרת למוה"ר עזריאל זעליג סלונים — י"א ניסן תשי"ג — אג"ק ח"ז אגרת ב'עד (ס"ה): "בשו"ט בידי לבשרו, אשר תמול נגמר ענין הדפסה של בני המנוח הרנ"ד ע"ה דענבערג, והשי"ת זיכם שלזכר נשמת אביהם ע"ה הולך נדפס תהלים עם מפרשים מקראות גדולות ובתוספת רשימות ופירוש

בס"ד. שיחת ש"פ תשא, פ' פרה, ח"י אדר, ה'תשל"ב.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. דובר כמ"פ שיום השבת שייך לכל הששה ימים שלפניו — כמובן מזה שאומרים "היום יום ראשון בשבת", "שני בשבת וכו'", דקאי על השבת שבא לאחריהם.

ואע"פ שהפירוש הפשוט ד"יום ראשון בשבת" הוא יום ראשון בשבוע (היינו שהפירוש ד"בשבת" הוא "בשבוע") — הרי ידוע מ"ש הרמב"ן בפירוש הכתובי "זכור את יום השבת לקדשו", "שהיא מצוה שנזכור תמיד בכל יום את השבת וכו'", ולכן "ישראל מונים כל הימים לשם שבת, אחד בשבת, שני בשבת, כי זו מן המצוה שנצטוינו בו לזכור תמיד בכל יום"; וכמובן מזה שלא אומרים בלשון ברור שאין בו מקום לספקות: "היום יום ראשון בשבוע", אלא אומרים "היום יום ראשון בשבת", מוכח, שהכוונה היא לא רק שזהו יום ראשון בשבוע, אלא גם יום ראשון בשבוע שיש בו יום השבת.

ובכל אופן, ברור הדבר שכל ששת ימי השבוע קשורים עם יום השבת.

וענין זה מובן גם מדברי הגמרא² "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת", היינו, שהאכילה בשבת יכולה להיות רק ע"י הטירחא וההכנה בערב שבת — שהפירוש ד"ערב שבת" כאן הוא לא רק יום ששי בשבוע, אלא כל ימי השבוע, החל מיום ראשון (מוצאי שבת), שכבר אז מתחילים ההכנות לשבת³ — לא רק בנוגע לענינים רוחניים, אלא גם בנוגע לענינים גשמיים, דכיון שביום השבת יש צורך באכילה ושתי' ושאר צרכים, והוא יום שאסור במלאכה, הרי בהכרח להכין את כל צרכי השבת מ"ערב שבת", שפירושו במובן הרחב הוא החל מיום ראשון בשבוע.

וכאשר מתחילים את ההכנות לשבת מיד בהתחלת השבוע, אזי כל ימי השבוע אינם סתם ימות החול, אלא ימי הכנה לשבת — "ערב שבת", שלפי ערך הטירחא בהם תהי' האכילה דשבת.

(1) יתרו כ, ח. (2) ע"ז ג, סע"א. (3) ראה ביצה טז, א. רמב"ן יתרו שם. שו"ע אדה"ז או"ח סרמ"ב ס"י. וש"נ.

(1) יתרו כ, ח. (2) ע"ז ג, סע"א.

וע"פ המדובר כמ"פ שאצל בני"י מתחילים כל ענין מהתורה, מצינו גם בענין זה, שעוד לפני שמתחילים ההכנות בפועל לשבת הבא ע"י מלאכות ועובדין דחול שנעשים מהתחלת השבוע, הנה ביום השבת עצמו, לאחר חצות היום, מתחילה כבר ההכנה לשבת הבא ע"י הקריאה בתורה במנחה (לא בפרשה שקראו בשבת זה, אלא) בפרשה שיקראו בשלימותה בשבת הבא; והכנה זו שע"י קריאת התורה היא ההתחלה והנתינת כח לכל ההכנות לשבת שיהיו במשך כל ימי השבוע.

ב. ובזה ניתוסף עליו כאשר בין ימי השבוע ישנם ימים מיוחדים, כבנדוד, ימי הפורים:

כיון שימים אלו הם בעלי חשיבות מיוחדת וערך מיוחד לגבי שאר ימי השבוע, בהכרח לומר שהם חלוקים משאר ימי השבוע גם בנוגע לשייכותם ליום השבת.

כלומר: נוסף על כללות ההכנה לשבת שנעשית בכל ששת ימי השבוע באופן ד"מי שטרם בערב שבת יאכל בשבת", הנה כשיש בימי השבוע ימים מיוחדים, כמו ימי הפורים, אזי ההכנה לשבת שנעשית בימים אלו היא באופן אחר לגמרי, כמובן שאינה דומה לטירחא לשבת שנעשית ביום חול רגיל לטירחא לשבת שנעשית בימי הפורים, שהיא בודאי באופן נעלה הרבה יותר, ויכולים לפעול בה הרבה יותר — בהתאם לאפשרויות שישנם בימי הפורים.

ומזה מובן, שבשבת שלאחרי פורים ניתוסף עליו מיוחד לגבי כל השבתות שקשורים עם ששת ימי השבוע שלפניהם — בגלל שייכותו לימי הפורים.

ובהכרח לומר כן — אף שזה לכאורה חידוש גדול — שהרי ענינו של שבת הוא כמ"ש⁴ "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם", הן "ויכולו" מלשון כליון⁵, היינו, שכל הענינים של ששת ימי השבוע עומדים ביום השבת באופן של כליון, מלמטה למעלה, והן "ויכולו" מלשון תענוג⁶, היינו, שביום השבת ישנו התענוג של כל ימי השבוע, שפועל גם ההמשכה מלמעלה למטה, ונמצא, שהכליון מלמטה למעלה והמשכת התענוג מלמעלה למטה של ימי הפורים הוא ביום השבת שלאחריהם.

ולכן כאן המקום והזמן להמשיך בביאור הענינים שהתחילו לדבר אודותם בהתוועדות דפורים.

(4) בראשית ב, א.

(5) ראה אוה"ת עה"פ (כרך א — מב, ב ואילך, כרך ג — תקח, א ואילך). ועוד.

הגדרים של "כולהו עלמין", שיומשך "יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין", עד למטה.

וכמו בענין מחצית השקל — שנתינת מחצית השקל דוקא מורה שזהו"ע שבו משתווים כל בני"י, מצד נקודת החיות הקשורה עם ענין המס"נ; וביחד עם זה, צ"ל גם עשר גרה, להורות שגם העצם שלמעלה מהכחות צריך להיות נמשך בעשר הכחות.

ועד"ז בנוגע לקרבנות (שבאים ממחצית השקל) — שענין הקרבן, שמקריב להקב"ה את חלבו ודמו, שהו"ע התענוג והחמימות שבעניני העולם, מורה על ביטול מציאותו; וביחד עם זה, יש בענין הקרבן (לא רק העלאה, אלא) גם המשכה למטה, שע"י "אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין", לא רק בעולמות העליונים, אלא למטה דוקא (ולכן מצינו בנוגע לקרבנות (ועד"ז בנוגע למשכן בכלל) כו"כ פרטי דינים יותר מבשאר ענינים, כיון שבהם נוגע ענין ההמשכה למטה דוקא).

יב. וענין זה נפעל אצל כל בני"י, כולל גם ילדים קטנים, כמ"ש⁶⁸ "וימי הפורים האלה לא יעברו גו' וזכרם לא יסוף מזרעם":

כיון שגזירת המן היתה על כל בני"י, כולל גם הטף⁶⁹ — הרי גם ביטול הגזירה באופן ד"ונהפוך הוא" שייך לכל בני"י, כולל גם הטף.

ובענין זה יש עליו גם לגבי הקהל — כי, אע"פ שב"הקהל" משתתפים גם הטף⁶⁹, הרי זה כולל רק את אלו שהם בגדר ד"למען ישמעו ולמען ילמדו"⁶⁹ באיזה אופן שיהי, ואילו בפורים היתה הגזירה אפילו על תינוק שנולד זה עתה, ולכן גם אליו שייכים עניני הפורים, כמו ענין הירושה — "מה יפה ירושתנו"⁷⁰, ששייך אפילו לתינוק בן יומו, שמבלי הבט על מעמדו ומצבו, יורש הכל, ועד שעומד במקום המוריש ממש⁷¹, שנאמר⁷² "תחת אבותיך יהיו בניך".

וכאשר נמשכים עניני הפורים לכל בני"י, אזי "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"⁷³.

* * *

(68) שם, כח.

מהדו"ת יט, א. וש"נ.
(72) תהלים מה, יז. וראה ב"ב סה, א.

(69) וילך לא, יב.

(70) נוסח התפלה — לפני תפלת השחר.

(71) ראה צפע"נ שו"ת דווינסק ח"א

קנט, א"ב. (73) אסתר ח, טז.

סקי"ח. ווארשא ח"ב סקי"ח. מילואים יג, א.

לאחרי הנס — "אכתי עבדי אחשוורוש אנן"⁵⁸, כך, שנמצאים עדיין בגלות, תחת שלטונו של אחשוורוש שהי' מלך גדול ששלט על קכ"ז מדינות, — כמבואר במפרשים⁵⁹ ברי"סמכא על הפסוק⁶⁰ "וישם המלך אחשוורוש מס על הארץ ואיי הים", שמלך על מאה מדינות בארץ — "מס (בגימטריא מאה) על הארץ", וכ"ז מדינות בים — "ואיי (בגימטריא כ"ז) הים", שמזה מובן שאפילו לאחרי הנס גדלה ביותר מלכותו של אחשוורוש —

וכל זה — אע"פ ש"מלך טיפש היי"⁶¹, וכולם ידעו זאת, כדאיתא בגמרא⁶² שבגלל "אגרות הראשונות" (ששלח לומר "להיות כל איש שורר בביתו"⁶³) ש"הוחזק בהן שוטה בעיני האומות" (שהרי אף הגרדן שורר בביתו), לא מיהרו להרוג את בני" במצות המלך באגרות האמצעיות, אעפ"כ, נשאר מלך, ומלך גדול ביותר.

ולמרות שבנ"י היו במעמד ומצב של גלות — אירע להם נס, ועד לנס שהוא באופן ד"ונהפוך הוא"⁶⁴.

וזוהי הוראה בנוגע לכל זמן וכל מקום — שבאיזה מעמד ומצב שבו נמצאים, אפילו בגלות כזה שהוא חושך כפול ומכופל, יכולים לפעול מה שפעלו בימי הפורים.

ולא רק בימי הפורים עצמם, אלא גם בימים שלאח"ז, החל משושן פורים, שאע"פ שבערי הפרזות הרי זה כבר לאחרי פורים, מ"מ, יש בו כמה דינים מיוחדים⁶⁵, כיון שהנס שאירע בשושן ביום ט"ו, פועל גם בכל שאר המקומות; ומזה נמשך גם על כל השנה כולה.

יא. והמשכה זו היא באופן שלא נשאר ברוחניות הענינים, אלא נמשך למטה בגשמיות:

אע"פ שבפורים נמצאים בדרגה ד"עד דלא ידע"⁶⁶, הנה ביחד עם זה צ"ל בפורים אכילה ושתי' גשמיים דוקא, שהגוף הגשמי יהנה מהם, כך, שהענינים היותר נעלים והשמחה הבלתי מוגבלת שבפורים, נמשכים בגשמיות העולם, ובאופן שהשמחה פורצת את כל הגדרים⁶⁷, כולל גם

(58) מגילה יד, א. וש"נ.
 (59) נחל אשכול (להחיד"א) עה"פ (בשם)
 רבינו מהר"א מגרמזא ז"ל.
 (60) אסתר י"ד, א.
 (61) מגילה יב, א.
 (62) שם, ב (ובפרש"י).
 (63) שם א, כב.
 (64) שם ט, א.
 (65) ראה טושי"ע או"ח בסופו (סתרצ"ז).
 (66) מגילה ז, ב.
 (67) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.
 ועוד.

ולכל לראש בנוגע ליום הש"ק זה, שנוסף על היותו יום השבת שלאחרי פורים, הרי זה בהשגחה פרטית גם שבת פ' כי תשא, כך, שבודאי יש קשר ושייכות בין פורים עם שבת פ' כי תשא.

ג. השייכות של פורים לפ' כי תשא⁶ — אין צורך לחפש (כמו בכמה ענינים שצריך לחפש השייכות שביניהם במקומות נדחים), כיון שהדבר מפורש בגמרא:

בנוגע לדברי המן לאחשוורוש: "אם על המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים ככר כסף אשקול וגו'"⁷ — איתא בגמרא⁸: "גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, והיינו דתנן⁹ באחד באדר משמיעין על השקלים".

והרי הענין ד"שקליהן" (שהקדים הקב"ה לשקליו של המן, כדי להבטיח שמחשבתו הרעה של המן "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים"¹⁰ לא תבוא לידי פועל) הוא מצות מחצית השקל שאודותה מדובר בהתחלת פ' כי תשא: "כי תשא את ראש בני ישראל גו' זה יתנו גו' מחצית השקל וגו'".

ואכן הסכום דמחצית השקל מתאים לסכום שקליו של המן — "שעשרה אלפי ככר כסף עולין חצי שקל לכל אחד מישראל, שהיו שש מאות אלף כשיצאו ממצרים"¹¹, כמבואר במפרשים¹² פרטי החשבון בזה. כלומר: המן הציע לאחשוורוש "עשרת אלפים ככר כסף" דוקא — לא בבחירתו (שהרי המן אינו בעל בחירה), אלא בגלל שמלמעלה נתנו לו את הרעיון לומר סכום שמכוון לסכום מחצית השקל שנתנו ששים ריבוא בני" כדי לבטל את פעולת ה"עשרת אלפים ככר כסף" שרצה המן לשקול ביהודים לאבדם.

וע"פ מ"ש בפע"ח¹³ ומ"ח¹⁴ שהמן הי' מכשף גדול, יש לומר, שבידעו מה שנעשה ברוחניות הענינים, חיפש ענין שעל ידו יוכל ליטול ח"ו חיותם של בני", ולכן כיון לתת "עשרת אלפים ככר כסף", מתוך

(6) ראה גם שיחת ש"פ תשא פ' פרה, כ"ף
 אדר תשכ"ו ס"ה ואילך (תו"מ חמ"ו ע' 212 ואילך). וש"נ.
 (7) אסתר ג, ט.
 (8) מגילה יג, ב.
 (9) ריש שקלים.
 (10) שם, יג.
 (11) תוד"ה ודחי — שם טז, א.
 (12) ראה ענף יוסף לע"י מגילה שם.
 חזקוני פרשתנו ל, יד (הובא בחדא"ג מהרש"א מגילה יג, סע"ב). ועוד.
 (13) שער הפורים פ"ה.
 (14) מס' אדר פ"ג מ"ג.

תקוה שע"ז יוכל לבטל את פעולת מחצית השקל של בני, ואז יוכל לקיים בפועל את מחשבתו הרעה "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים".

ועז"נ שהקב"ה "הקדים שקליהן (של בני) לשקליו" (של המן) — קדימה לא רק בזמן, שאינה יכולה לבטל את הפעולה של המן, ולכן בהכרח לומר שזוהי גם קדימה במעלה, ואדרבה: כיון שכל דבר הוא בהשגחה פרטית, הנה בגלל הקדימה במעלה היתה גם הקדימה בזמן (ע"ד המבואר במארוז"ל¹⁵ "אלפים שנה קדמה תורה לעולם", שנוסף על הפירוש הפשוט שזוהי קדימה בזמן¹⁶, ישנה גם קדימה במעלה¹⁷, ואדרבה: הקדימה במעלה היא סיבת הקדימה בזמן).

ד. אך צריך להבין, מהי הקדימה במעלה של שקלי בני לשקלי המן — דלכאורה איפכא מסתברא:

השקלים דהמן הם באופן שאדם אחד נותן לבדו עשרת אלפים ככר כסף, ואילו השקלים דבני הם באופן שכל אחד מישאל נותן מחצית השקל בלבד, ומובן, שאינו דומה התוקף הדרוש כדי ליתן מחצית השקל — אפילו עבור "דל", ועאכו"כ עבור "עשיר" — לתוקף הדרוש כדי ליתן עשרת אלפים ככר כסף.

וא"כ, מהו הענין ש"הקדים שקליהן לשקליו", שהשקלים של בני קודמים במעלה לשקלים של המן — בה בשעה שלכאורה יש מעלה ב"עשרת אלפים ככר כסף" ששקל המן לגבי "מחצית השקל" שנותן כל אחד מישאל?

ויובן בהקדם ביאור המעלה המיוחדת של "מחצית השקל" שהיא בשני ענינים¹⁸: (א) שכל אחד מישאל נותן "מחצית" בלבד, ורק בצירוף עם המחצית שנותן חברו הרי זה נעשה שקל שלם, "שקל הקודש", (ב) הנתינה היא באופן ש"מסרם לציבור יפה יפה"¹⁹, ורק כשנעשה מומן ציבור אזי יכולים לקנות בו קרבנות ציבור, כדלקמן.

ה. בנוגע לנתינת מחצית השקל — מדגיש הכתוב²⁰ "העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט".

15) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד. וש"נ. זח"ב מט, א.
16) בענין זה נזכר גם שיש רא"י שמוכרחים לומר כן.
17) ראה סה"מ תרל"ח ס"ע טז. וש"נ.
18) ראה גם תו"מ חס"ג ע' 212 ואילך. וש"נ.
19) ר"ה ז, ריש ע"ב. וש"נ.
20) פרשתנו ל, טו.

הציבור; וכמודגש גם בכך שכולם ביחד עמדו במשך כל השנה כולה בתנועה של מס"נ, ולא עלתה אפילו בלב אחד מהם מחשבת חוץ ח"ו (כמבואר בחסידות⁵²).

ועי"ז פועלים בני שלימות בכל העולם כולו — כיון שע"י מחצית השקל של הציבור כולו נעשה בנין המשכן, שעל ידו נעשית השראת השכינה ("ושכנתי בתוכם"⁴⁷) בכל העולם כולו; וע"י מחצית השקל נעשית עבודת הקרבנות, שעל ידה נעשה הענין דאתכפיא ואתהפכא, שע"ז "אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין"⁵³, היינו, שב"כולהו עלמין", בכל מקום שישנו הענין ד"עלמין", גם במדריגות הכי עליונות, אפילו לפני הצמצום, פועלים הענין ד"אסתלק יקרא דקוב"ה", שזהו עליו נפלא ועצום — שהרי "אסתלק" אינו ענין של סילוק ח"ו, אלא המשכת גילוי נפלא שנקרא בשם "אסתלק", להיותו "בחי" גילוי אור הסוכ"ע כו' בבחי' רוממות"⁵⁴ (כמבואר בהמשך ההילולא באתי לגני⁵⁵).

ט. וההתבוננות בענין זה מהוה נתינת כח נעלה ביותר בנוגע למלחמת היצר:

לכאורה יכול יהודי לחשוב, כיצד יוכל לנצח במלחמת היצר — הן מבפנים, בחשבו שהיצה"ר שלו הוא בבחינת "רוח סערה וענן גדול וגו'"⁵⁶ (כפי שמביא רבינו הזקן בתניא⁵⁷), והן מבחוץ, מאלו שמלעיגים עליו כו' (שעז"נ בסעיף הראשון בשו"ע: "לא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו").

אמנם, כשמתבונן בגודל מעלתו שע"ז שנותן מחצית השקל פועל ענין כללי שנוגע לכללות העולם כולו (כנ"ל בארוכה) — אזי רואה שאין מה להתפעל מהעולם, כי במה נחשב הוא לגבי מעלתו של יהודי!

וכמו"כ אין לו מה להתפעל מהיצה"ר, ואדרבה כו', בידעו שע"י בירור היצה"ר באופן ד"אתכפיא סט"א", נעשה העילוי ד"אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין".

י. ונוסף לזה, ישנה גם ההוראה מפורים עצמו:

כימי הפורים היו בני במעמד ומצב של גלות, וכמובן מזה שאפילו

52) תו"א מג"א צו, א. קכ, ד. שערי אורה
53) סה"מ תשי" ע' 112.
54) תו"א ס"פ ויקהל.
55) אוה"ת מג"ע ע' סא. ס"ע קעז.
56) יחזקאל א, ד.
57) ראה זח"ב קכח, ב.
58) ספ"ו.

ויראת שמים], ברור הדבר שיוכל להיות כמו המשפיע, כי, האמת היא שכל בני"הם שוים ואין חילוקים ביניהם, ואם רק יתייגע אזי יכול להגיע למדריגות היותר נעלות.

ודוקא בצירוף שניהם ביחד נעשה שקל שלם, שפועל "לכפר על נפשותיכם"⁴⁵, לשון רבים, ובאופן ש"מאיר עיני שניהם ה"⁴⁶, הן המשפיע והן המקבל, ושניהם ביחד בונים משכן לה' שבו יקויים מ"ש⁴⁷ "ושכנתי בתוכם" — בד' אמותיו ובחלקו בעולם, ועי"ז נמשך בכל העולם כולו, שנעשה דירה לו ית' בתחתונים⁴⁸.

* * *

ח. נוסף על הענין הראשון במחצית השקל, שבו מודגשת ההשתוות של כל בני"ה, שכל אחד נותן מחצית בלבד, וזקוק למחצית שנותן חבירו כדי שיהי' שקל שלם — ישנו הענין השני במחצית השקל, שאף שניתן ע"י כל יחיד מישראל, צריכה הנתונה באופן ש"מיסרם לציבור יפה יפה", שיהי' ענין של ציבור, שזהו התנאי שיוכלו להביא ממנו קרבנות ציבור.

והענין בזה:

לא די בכך ששני יהודים נותנים מחצית השקל ועי"ז נעשה שקל שלם, שמורה על כך שהם נמצאים במעמד ומצב של שלימות, אלא רצונו של הקב"ה שכל בני"ה יהיו בשלימות, היינו, שתהי' שלימות הציבור כולו — "גוי קדוש"⁴⁹.

ובזה מודגש גם שמציאותו של היחיד נוגעת לשלימות כל הציבור כולו — כפי שמצינו במדרשי חז"ל⁵⁰ בנוגע למ"ת, שאילו הי' חסר אפילו אחד ממששים ריבוא בני"ה, לא היתה ניתנת התורה, ח"ו, אפילו לצדיקים גמורים כו'.

וענין זה נוגע גם לביטול גזירת המן ("הקדים שקליהן לשקליו") — כי, המן טען ש"ישנו עם אחד וגו"⁵¹, וגור להשמידם "ביום אחד"⁵², ולכן, גם התיקון לבטל את הגזירה הוצרך להיות באופן שמדגיש שכל בני"הם "עם אחד", עי"ז שכל אחד נותן מחצית השקל, ונעשה ממון

(45) תשא ל, ט"ז. (46) משלי כט, יג. וראה תמורה טז, א. (47) יתרו יט, ו. (48) מכילתא שם, יא. יל"ש שם רמז רפ. (49) תרומה כה, ח. (50) ב"ר פ"ע, ט. דב"ר פ"ז, ח. (51) אסתר ג, ח. (52) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר

ולכאורה אינו מובן: מהו הטעם ש"העשיר לא ירבה"? — כיון שהוא עשיר, ומה גם שתורת-אמת מעידה שהוא "עשיר", היינו, שהוא עשיר באמת, הן בענינים רוחניים והן בענינים גשמיים — למה לא יתן יותר ממחצית השקל?!

ומאי שנא מצדקה, שמי שהוא עשיר, דורשים ממנו ליתן בריבוי, ו"עשיר שהביא קרבן עני לא יצא"²¹, דכיון שהוא עשיר, ויש ביכלתו ליתן יותר, ה"ה מחוייב ע"פ דין ליתן לפי השיעור שיכול ליתן עשיר,

— ועד"ז שמצינו בנוגע ללימוד התורה, כמדובר בהתוועדות דפורים²² אודות לשון חז"ל²³ "חבטלין תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא מגילה" (אע"פ שמקרא מגילה בכלל לימוד התורה), דכיון שאפשר ללמוד בעמקות יותר, נחשב מקרא מגילה לביטול תורה —

ואילו כאן נאמר שעשיר שרוצה להרבות — "לא ירבה", אלא יתן רק "מחצית השקל", "מחצית" דייקא, היינו, שאין זה באופן שמרגיש שנותן "עשר גרה", אלא ענין שהוא "מחצית" בלבד.

ולכאורה הרי זה היפך פסק דין התורה "כל חלב לה"²⁴, וכמ"ש הרמב"ם²⁵: "כל דבר שהוא לשם הא-ל הטוב שיהי' מן הנאה והטוב .. וכן הוא אומר כל חלב לה"²⁶, וכן הוא פסק השו"ע בהלכות צדקה²⁶. ואילו כאן נאמר שאפילו עשיר צריך ליתן רק "מחצית השקל"?

ועד"ז נשאלת השאלה לאידך גיסא: מדוע "הדל לא ימעטיט"? — כיון שהוא "דל", הרי נוסף לכך שיכול לטעון שלהיותו "דל" ברוחניות הענינים, איך יוכל בכלל לגשת לענין של השתתפות בהקרבת הקרבנות כו', הנה אפילו אם צריך להשתתף בזה, די בכך שיתן דבר שאי אפשר בלאו הכי — פרוטה בלבד, שנחשבת נתינה (שהרי "אין נתינה פחות משה פרוטה"²⁷), שלכן יכולים לקדש אשה בפרוטה²⁸, ונתינתה לצדקה נחשבת כנתינת חיי נפשו (כלשון רבינו הזקן בתניא²⁹), ומדוע דורשים ממנו לתת אותו סכום שנותן העשיר?

ו. אך הענין הוא — שכדי לבטל גזירת המן הרשע שרצה לשקול עשרת אלפים ככר כסף ביהודים לאבדם, צריך להגיע לדרגת הקשורה

(26) סוסרמ"ח.

(27) פסחים לב, ב.

(28) קידושין בתחלתה.

(29) פל"ז (מח, סע"ב).

(21) נגעים פי"ד מי"ב.

(22) סכ"א (לעיל ע' ...). וש"נ.

(23) מגילה ג, א.

(24) ויקרא ג, טז.

(25) הל' איסורי מזבח בסופן.

עם עצם נקודת החיות של בני, הקשורה עם ענין המס"נ כו', שלמעלה מכחות הנפש, הן כחות פנימיים והן כחות מקיפים, שכיון ששם מגעת הגזירה, הנה משם לא יכול להיות נמשך ביטול הגזירה, ולכן יש צורך לגלות את העצם של בני, שעליו אין להמין שליטה, ובמילא יומשך משם ביטול גזירת המן, אפילו לאחרי שכבר הי' גזר דין שנחתם בטבעת המלך.

והענין בזה — שטענותיו של המן, "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים"¹⁰, ו"ישנו מן המצוות"⁸, הם רק בנוגע לכחות של בני, כחות פנימיים או אפילו כחות מקיפים, אבל לא בנוגע לעצם נקודת החיות של בני, שהיא תמיד בשלימות, וכמו בגשמיות כפשוטו, שגם בשעה שישן נחשב לאדם ויש עליו כל החיובים של אדם כמו בהיותו ער³⁰, וכן הוא ברוחניות הענינים, שגם בשעה ש"ישנו מן המצוות", הרי הם במעמד ומצב ש"אתם הדבקים בה' אלקיכם (ולכן) חיים כולכם"³¹, ובאופן שהחיות הוא בגלוי.

וכיון שמדובר אודות עצם נקודת החיות של בני — הרי מובן שבזה משתווים כל בני, כי, חילוקי הדרגות שביניהם הם רק בכחות הפנימיים וגם בכחות המקיפים, אבל לא בעצם הנקודת החיות, שהיא בשוה אצל כולם, מהגדול שבגדולים עד לקטן שבקטנים — להיותם בני אברהם יצחק ויעקב, "בנים אתם לה' אלקיכם"³², "בני בכורי ישראל"³³, שנשמתם היא "חלק אלקה ממעל"³⁴ (וכפי שמוסיף רבינו הזקן³⁵) ממש" (ממש חלק אלקה³⁶).

וזהו ענין מצות מחצית השקל, הקשורה עם עצם נקודת החיות של בני, שלכן נאמר "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט", והיינו, שגם מי שהוא באמת עשיר, הן בכחות, כחות פנימיים וכחות מקיפים, והן בכסף וזהב כפשוטו, אין לו ליתן יותר ממה שנותן דל; וגם מי שהוא דל, אינו יכול ליתן פחות ממה שנותן עשיר, אלא כולם צריכים ליתן אותו סכום — לא פרוטה אחת, אלא מחצית השקל, ששווי עשר גרה, להורות שלא די להשאר בנקודת היהדות שמתבטאת בענין המס"נ, אלא יש להמשיך זאת בעשר כחות הנפש, ועד שימושך בגלוי גם בעולם שנברא בעשרה מאמרות³⁷, ע"י עשרת הדברות, שהו"ע לימוד התורה בפועל.

(30) ראה ב"ק כו, סע"א (במשנה). וש"נ.
 (31) ואתחנן ד, ד.
 (32) פ' ראה יד, א.
 (33) שמות ד, כב.
 (34) איוב לא, ב.
 (35) תניא רפ"ב.
 (36) ראה תניא עם לקוט פירושים מרבתינו נשיאינו לשם (ע' מד). וש"נ.
 (37) אבות רפ"ה.

ועי"ז בונים משכן ודירה לו ית' — שהרי ממחצית השקל נעשו אדני המשכן³⁸, שהם היסוד שעליו עומד המשכן כולו, הקרשים והיריעות וכלי המשכן, שנעשה "בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות"³⁹, החל מקרבנות הציבור שבאים ממחצית השקל, שע"ז יש לכל אחד מישראל חלק בקרבנות הציבור, תמידין ומוספין, עד למוספים ד"אחת בשנה יכפר"⁴⁰; ועי"ז פועלים הן ענין ההעלאה מלמטה למעלה — "ריח ניחוח לה"⁴¹, "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני"⁴², והן ענין ההמשכה מלמעלה למטה, שהרי "ניחוח" הוא מלשון "חות דרגא"⁴³ (ענינו של חתן⁴⁴).

ז. וההוראה מזה — כמדובר כמ"פ שהעיקר בכל דבר הוא ה"בכך", כי כל ענין של תורה הוא הוראה בפועל בחיים בהנהגה יום-יומית, ולא רק בזמן הבית ובארץ ישראל, אלא גם בחושך כפול ומכופל דומן הגלות ובחוץ לארץ — הן בנוגע לעשיר והן בנוגע לדל:

העשיר צריך לדעת שיש אמנם ענינים שבהם חייב ליתן בריבוי, לפי ערכו, ואם נותן פחות מזה אינו יוצא י"ח, אבל יש גם ענינים שבהם הוא משתווה עם הדל, ולכן צריך לתת אותו סכום כמו הדל; וכן הדל צריך לידע שיש אמנם ענינים שבהם הוא פחות מהעשיר, אבל יש ענינים שבהם הוא משתווה עם הגדול שבישראל, ולכן דורשים ממנו ליתן מחצית השקל כמו העשיר.

וההוראה נוספת — שכל אחד זקוק לחבירו, כי לבדו הוא רק מחצית, ולכן, כשדורשים מיהודי להתעסק עם הזולת, אין לו לחשוב שהוא עושה לו טובה בכך שמתעסק עמו, אלא אדרבה, דוקא הזולת יכול לפעול בו שלימות.

ועד"ז בנוגע למקבל ההשפעה וההדרכה, שאין לו ליפול ברוחו ולחשוב שהוא למטה במדרגה מהמשפיע, ולעולם לא יגיע למעלת המשפיע, אלא צריך שיהי' לו הבטחון שסוכ"ס יהי' כמו המשפיע. — בעת ההשפעה וההדרכה עליו להיות אמנם בביטול אל המשפיע, כיון שזהו התנאי לקבלת ההשפעה, אבל לאחרי קבלת ההשפעה [אם זה בענין של לימוד התורה או בנוגע לקיום המצוות, או בענין של עבודת התפלה

(38) פרש"י פרשתנו שם.
 (39) רמב"ם הל' ביהב"ח בתחלתן.
 (40) סוף פרשתנו.
 (41) ויקרא א, ט.
 (42) תו"כ ופרש"י עה"פ.
 (43) ראה לקו"ת פינחס עו, א. ובכ"מ.
 (44) ראה יבמות סג, א.